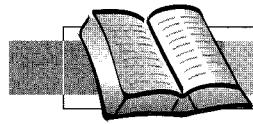

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

De leeuw heeft gebruld

De leeuw heeft gebruld, wie zou niet vrezen? De Heere HEERE heeft gesproken, wie zou niet profeteren?

Amos 3:8

'Wie oren heeft om te horen, die hore!'

Heeft God niet duidelijk gesproken in de ontzaglijke ramp, waarmede ons land getroffen werd? Al Gods doen is als een spreken: 'Hier ben Ik! Dit ben Ik!' Hetzij dat Hij spreekt van Zijn liefde, of door de donderende dreuning van Zijn toorn. Heel de geschiedenis is een roepstem Gods in telkens wisselende klanken: 'Ik ben God!' Is de geschiedenis geen langzaam en geleidelijk openvouwen van het boek van Gods verborgen raad en van Gods hemelijke gedachten?

Ook wat ons land en volk overkwam in die verschrikkelijke ramp, is niet geschied buiten die raad! Het was niet enkel de storm, ook niet de springvloed, die door haar onberekenbare kracht onze dijken deed breken, onze zeer vruchtbare landstreek overstroomde, waardoor zóveel mensen en beesten hun einde in de golven vonden, en die ontzaglijke verwoesting teweeg bracht, neen, de Héere heeft gesproken, ja, zo duidelijk, als het brullen van een leeuw.

Ontzagwekkend en vreselijk is het brullen van de koning der wildernis. Het heeft op Amos een diepe indruk gemaakt, want telkens keert hij tot dit beeld terug. En dit woord zegt tot óns: 'De Heere, JEHOVA heeft gesproken!' Hebben ook wij in die ramp Gods stem gehoord en hebben ook wij leren vrezen? Heeft het ons persoonlijk en innerlijk aangegre-

pen? Is het bij ons niet maar slechts een vrees als voor een onweersbui, want als die weg trekt, keren wij ons weer naar ons oude pad, maar is het een heilige vrees, gepaard gaande met verootmoediging in het verborgen voor Gods aangezicht?... Hebben wij daar uitgeroepen: 'Heere, dat ik niet vernield ben, dat ik niet weggestormd ben en mijn leven in de watervloed verloren heb?' Zijn wij uitnemender dan zij? Dan, ja dán wordt het een wonder, dat voor ons de genadetijd nog niet werd afgesloten. Dat wij ons schuldig voor God leren kennen. Dan wensen wij niet, dat het over gaat, maar dan zullen wij vragen, of er nog een weg van ontkoming is en of er nog genade kan gevonden worden.

O wonder, die weg is er! Die weg heeft God Zélf in Christus ontsloten voor de grootste der zondaren. Dan is geen zondaar te groot, want Jezus' bloed reinigt van alle zonden. Als dat onze evacués eens ervaren mochten, dan zouden zij God overhouden en dan zouden zij alles hebben.

In de wereld vóór de zondvloed ging het vrolijk toe. Men zong, men at en dronk, men vierde bruiloft, terwijl Noach de ark bouwde. Maar toen de fonteinen des afgronds en de sluizen des hemels werden geopend; toen de vloed steeg, en steeg... toen verstomde de lach, toen versmoorde de vloek; de pochers werden bleek en de kreet weerklonk: 'Wee onzer!

Wee onzer!' Hoe was het met ons volk gesteld? Gingen ook wij niet op in sport en spel? Werd de dag, die God geheiligd heeft, niet óntheiligd? Wat had de vreselijke oorlog ons geleerd? Helaas, van een terugkeer tot de wet en de getuigenis is weinig bemerkt. Integendeel, er was een voortgaan op de weg, die van God afleidt. Zou dat niet het allerontzettendste oordeel zijn, als wij aan de verharding des harten worden overgegeven? Daarom roepen wij: 'O land, land, land! Hoort des Heeren Woord!'

Ook in Sion wordt het geluid gehoord en Sions kinderen beven. Eigenlijk moest dit zo niet zijn, want het is de stem huns Gods, Die hun Zijn beloften geschonken heeft. Maar de verhouding tot de Heere en tot elkander is niet altijd in een zuivere harmonie. De levendigheid van het innerlijke leven is helaas zo weinig. En hoe zijn de verhoudingen tot elkander? Wat is de liefde verre geweken. Twist en tweedracht zijn aan de orde van de dag. Maar waar is het getuigen, wat Amos in onze tekst 'profeteren' noemt en wat in deze de taak van kerk en volk is? Zou Amos zo moedig en heilig het Woord Gods

Inhoud

Meditatie:	
De leeuw heeft gebruld	1
De geduchte sprake Gods	3
De Heere is goedgunstig geweest	4
We hebben hulp van alle kant gekregen...	5
Koningin Beatrix 65 jaar	6
Commentaar:	
De verkiezingen van 22 januari .	6
Een brief van Leendert Potappel	8
Diep geschokt	11
Boekennieuws	11
Kerknieuws	12
Berichten	12
Predikbeurten	13

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
F. Bolstraat 12, 2981 CC Ridderkerk
tel. 0180-425915.

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: C.G. van Es
Ronsseweg 527,
2803 ZJ Gouda,
tel. 0182-571292, fax 0182-533928.

Administratie en betalingen van
abbonementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk
aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor
abbonementsgelden: 64327.

Alle advertenties aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abbonementsprijs
bij vooruitbetaling:

voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:

Luchtpost:
Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-.

Zeepost:
Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

Advertenties € 0,50,- per mm.

Familieberichten

€ 0,40,- per mm.

Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk
donderdagmorgen in bezit van de
administratie te zijn.

Faxberichten vrijdag voor 12 uur.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 12 uur (telefonisch).

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

hebben kunnen profeteren, als hij eerst zelf niet voor dat Woord had gevreesd, als zijn ziel er niet bij gesidderd had? Niet slechts een natuurlijke angst voor het gericht, maar in kinderlijke vreze voor de grootheid van Gods Naam. Hij was toch een eenvoudige man uit Thekoa, een ossenherder, die wilde vijgen at; een man, die geen opleiding had gehad en die toch optrad in het midden des volks en die tegen rijken en armen, priesters en oudsten, vorsten en koningen, zijn stem verhief en hun zonden in felle woorden berispte, ondanks de spottende vraag: 'Wat zal die boerenman uit Thekoa?' Dat kan alleen hij, die het oordeel aan zijn eigen hart gevoelt. Alleen praten, zonder beléven, is hard en liefdeloos. Dan praten we er óver maar er niet úit. Profeteren, zoals Amos deed, kunnen we niet. Wij hebben immers het profetisch woord? ... O, zeker, de kerk houdt het profetisch woord hoog in ere, maar hoe staat het nu met onze taak, ons door God opgelegd, om een zoutend zout en een lichtend licht te zijn?

Vraagt het in de eerste plaats aan de predikers in onze dagen: Prediken wij volgens de omschreven lastbrief van de Koning Zijner Kerk? Staat daarin niet geschreven: 'Zegt het de goddelozen, dat het hun kwalijk zal gaan en de rechtvaardigen, dat het hun wel zal gaan?' Roepen velen niet: 'Vrede, vrede, en geen gevaar?' Maken wij ons vrij van het bloed van hen, die aan onze zorgen zijn toebetrouwd? Houden wij vast aan de aloude regel door God Zélf in Zijn Woord omschreven en in de belijdenis vastgelegd? Immers, om getroost te leven en te sterven, zijn toch drie stukken nodig om bevindelijk te leren kennen, namelijk:

1. hoe groot onze zonden en ellende zijn
2. hoe ik van al mijn zonde en ellende verlost wordt en
3. hoe ik Gode voor zulk een verlossing zal dankbaar zijn.

O, laten wij toch bedenken dat er een dag komt, dat wij voor Gods rechterstoel zullen staan met hén, aan wie wij het woord gebracht hebben. Zullen wij dan kunnen zeggen vrij te zijn van hun bloed? Zet daarom de bazuin aan de mond en brengt een zuiver geluid voort, opdat het volk zich door genade zal opmaken tot de geestelijke strijd. Zouden ook Gods kinderen niet profeteren? Is dat ook niet hun taak? Met de tong in het hart, met de tong in de mond, maar ook met de tong in de wandel. Denk er toch aan, door deze watervloed heeft God ook tot ú gesproken. Is hetgeen geschied is, geen voorspel van het einde? En zouden wij nu slapen, daar de vloedgolf van Gods gericht over ons gegaan is? Dat het ons mocht gaan als de slapende Jona, die in de storm wakker werd gemaakt en beleed, dat die storm om zijnentwil geschiedde. Hoe gaf hij zich onvoorwaardelijk aan God over en wat kreeg hij daarna Gods grote daden te zien.

Maar zijn wij ook zelf profeten in het midden van het 'Sodom', waarin wij leven? Och, dat wij, ontrouwe profeten, ontwaken mochten uit die droeve slaap, om in diepe verootmoediging voor de Heere onze persoonlijke schuld te bekennen en door het zaligmakende geloof tot Hem, die grote Hogepriester, te vluchten, om barmhartigheid te verkrijgen en in het midden van deze boze tijd onze heilige roeping te beleven. Dat God de ernstige roepstem heilige aan onze harten, opdat uit al dit nameloze verdriet, waar wij ook denken aan zóvelen, die in rouw gedompeld werden, nog eeuwigheidsvruchten geboren werden. Maar bovenal, dat God in en dóór ons verheerlijkt werde!

Bovenstaande meditatie werd geplaatst in De Saambinder van 19 februari 1953 en is van de hand van wijlen ds. A. Verhagen, destijds te Kampen (red.)

***Dit nummer van ons kerkelijk blad
is voor een groot deel gewijd aan
de watersnoodramp van 1 februari 1953.***

In een drietal artikelen blikt de redactie terug.

De geduchte sprake Gods

'Welke een sprake gaat er uit van de ontzaggelijke Watersnood die duizenden in de diepste ellende heeft gedompeld?' Deze vraag legt de hoofdredacteur van De Saambinder, ds. L. Rijksen, al op 5 februari 1953 in zijn blad aan de lezers voor. Hoeveel mensen er bij de overstroming van 1 februari zijn omgekomen en wat de omvang van de schade is, kan niemand op dat moment zeggen. Duidelijk is dat er sprake is van een ramp. 'De slaande hand des Heeren is kennelijk over ons uitgestrekt,' aldus ds. Rijksen. 'De Heere komt thans zo kennelijk te getuigen dat Hij een jaloers God is en Zijn eer geen anderen geven zal, noch Zijn lof de gesneden beelden. Och, dat wij de schuld niet op anderen werpen, doch bij onszelf leren zoeken.'

Een week later komt ds. Rijksen uitgebreid op de gebeurtenissen terug in een artikel met als kop: 'De geduchte sprake Gods.' De predikant is ervan overtuigd dat de Heere met de watersnood Zijn heilig ongenoe-gen heeft uitgesproken over de zonden van land, volk, kerk en staat. Daarbij ziet hij een duidelijk onderscheid tussen de kastijding van God in de Tweede Wereldoorlog en die met de watersnood. 'In de oorlog liet God de vijand toe zijn geweld te doen, maar nu strekte God Zelf Zijn hand met Zijn tuchtroede over ons uit. Hij Die op de vleugelen van de stormwind wandelt en de winden uit Zijn schatkamers voortbrengt, liet die winden hun bulderend geluid horen en door het geblaas Zijner neus deed Hij de wateren zwellen en de dijken doorbreken op zovele plaatsen dat er geen helen meer mogelijk bleek. De Heere Zelf is nu uit Zijn plaats uitgegaan om de ongerechtigheid van de inwoners der aarde over hen te bezoeken (Jes. 26:21). Dat het toch moge worden opgemerkt dat Hij het is Die het vruchtbare land maakte tot zoute grond (Ps. 107:24) en tot een woestijn (Jer. 4:26), zodat men zal rouwklagen over de vruchtbare wijnstokken (Jes. 32:12). En zo de Heere doortrekt, ach, wie zal dan bestaan?'

Ds. Rijksen wijst op de noodzaak van schuldherkenning en verootmoediging voor het aangezicht des Heeren. Daarbij gaat het er primair om dat de Kerk in de schuld komt, zo schrijft hij.

De hoofdredacteur van *De Saambinder* noemt het opmerkelijk dat de vruchtbaarste delen van ons land het zwaarst zijn getroffen. 'Ja, juist vele van die gebieden waar nog een volk woont dat leeft onder de ernstige roepstemmen des Heeren, die Hij doet horen uit de mond Zijner knechten. Zijn er niet vele plaatsen bij waar de Heere zo rijkelijk met Zijn genade en Geest wilde wonen en werken en nog steeds Zijn kandelaar in het midden gelaten heeft? Nee, laat ons, als wij gespaard gebleven zijn, toch niet in farizeïsmen denken dat er redenen bij ons tot uitzondering zijn alsof wij het er beter van af gebracht hebben, daar het Woord des Heeren tot de schare ook ons geldt: Indien gij u niet bekeert, zult gij allen desgelijks vergaan.' Maar ook de overheid en de samenleving hebben schuld met schuld vermeerderd. Ook zij dienen zich te buigen onder de slaande hand van God. 'Want is het niet opmerkelijk dat slechts enkele dagen voor het ontzaggelijke gebeuren met de Watersnood door onze regering uitgesproken werd dat de Amerikaanse hulp niet meer nodig was en wij wel op eigen benen verder konden gaan, zonder erkenning van de afhankelijkheid en beweldadiging van de Heere...? Heeft het ons niets te zeggen dat, terwijl de regering afkondigde dat met ingang van 1 februari geen ongevaccineerd vee (in verband met mkz, red) meer over de weg mocht worden vervoerd, de Heere juist op deze zelfde dag door die vreselijke ramp mens en beest in de grootste nood liet komen, zo zelfs dat ieder aangedreven werd om zoveel mogelijk de beesten over de wegen in veiliger streken te drijven, terwijl over vaccinatie niet meer kon gesproken worden? (...) Denken wij de teugels van bewind van welvaart en voorspoed in handen te kunnen

nemen, de Heere betoont dat Hij regeert en Zijn almacht tonen zal. Och, dat er een bukkende kwam in boete en berouw voor Zijn heilig aangezicht, om een slaand God toe te vallen met een door schuldbesef getroffen en verslagen hart. (...) Gewis, mocht dit gebeuren, er ware hoop.'

Een week later mediteert ds. A. Verhagen over Amos 3:8: 'De leeuw heeft gebruld.' Deze mediatie vindt u elders in ons blad. Daarin stelt de predikant van Kampen dat de Heere in de ramp zo duidelijk als het brullen van een leeuw heeft gesproken. Hij vraagt de lezers of zij die stem van God ook hebben gehoord...

Het besef dat de Heere met deze Watervloed Zijn toorn laat merken over de zonden, leeft echter lang niet bij iedereen. In *De Saambinder* van 19 februari blikt ds. Rijksen terug op zondag 8 februari, de dag die in verband met de ramp bestemd was voor 'offer en gebed'. Op die dag had de overheid alle gemakkelikheden afgelast, omdat ze een dag wilde hebben ter afzondering en in eerbiedige nagedachtenis van hen die waren omgekomen. De bedoeling was de genadige hulp en sterkte des Heeren te vragen voor de getroffen-en. De predikant noemt het initiatief 'een prijzenswaardige daad' maar geeft te kennen dat hij het betreurt dat de regering hiervoor één zondag al voldoende vindt. Daaruit blijkt volgens hem dat de leidlieden het niet nodig vinden de ramp aan te wijzen bij het volk als een duidelijk teken van Gods ongenoe-gen.

'Nee, durft men te zeggen en te schrijven, dit is niet als een oordeel Gods te zien, en men schroomt zelfs niet dit getuigen van het kennelijke oordeel Gods "goedkopè studeerkamertheologie" te noemen. Men zegt: Gods weg is in het heiligdom en Zijn pad door diepe wateren, zodat zonder dat er nu bepaalde oorzaken bij ons volk behoefden te zijn, dit ons door de raad Gods is overkomen. Welk een schoon klinkende leuzen, alsof men begeert zich onder Gods voorzienigheid te willen overgeven, terwijl het in feite niets anders is dan blakende vijandschap tegen God. (...) Is het wijzen op schuld goedkope studeerkamertheologie? Nee, dat mag veeleer gezegd worden van zulke verderfelijke en zielsmisleidende beschouwingen...'

De predikant waarschuwt zijn lezers: 'Brenge de slagen Gods ons niet op de rechte plaats, dan mag gevreesd worden, wat geschreven staat: Het ene wee is weggegaan; zie het tweede komt haast. Zullen er nog meer slagen moeten vallen? Hoe is ons volk de laatste jaren al niet bezocht, zo zelfs als nooit tevoren. Twee wereldoorlogen hebben reeds ons volk in diepe ellende doen verzinken en al zijn de bemoeienissen des Heeren groot geweest, de na-

weeën worden nog elke dag gevoeld. Ons Indië, wat vele miljoenen het land deed instromen en een bron van welvaart voor ons volk betekende, zijn we grotendeels kwijt. Daarbij, op hoeveel andere wijzen betoonde de Heere een twisting met ons volk te hebben. Slag op slag treft nu ons zinkend vaderland dat eens zo rijklijk door God gezegend werd en waarin Hij zo kennelijk in het midden met Zijn goedgunstigheid en genade wilde wonen en werken.'

met de plaatselijke hervormde predikant de begrafenissen.

De volgende weken en maanden werd hij ook gevraagd in omliggende plaatsen begrafenissen te leiden. Soms ging het om één persoon, soms om meerderen. In zijn consulentgemeente Nieuwerkerk op Schouwen-Duiveland kwamen 73 mensen om het leven. In juni 1954 belegden de gezamenlijke kerken een rouwdienst. Naast de Nederlands Hervormde predikant en de gereformeerde predikant sprak ook ds. Bel. Hij mediteerde over Gods oordelen ter waarschuwing, naar aanleiding van Lukas 13:1 tot 5.

De Heere is goedgunstig geweest...

'Gemeente, ik zie een wolk, een donkere wolk boven ons vaderland hangen. Wat die wolk zal zijn, weet ik niet, maar God komt richten hier beneden, de wereld in gerechtigheid.' Ds. J.B. Bel voelde zich tijdens een zondagmiddagdienst begin januari 1953 innerlijk gedrongen de gemeente van Krabbendijke te waarschuwen. Velen vergaten echter het ernstige woord. Totdat ze enkele weken later de stormwind hoorden bulderen en de dijken braken. De watersnood bracht rouw, ontredde ring en grote materiële schade. Ze ontregelde ook het kerkelijk leven.

'Op die eerste rampdag heb ik zowel de majesteit van Gods toorn en gramschap gezien, als Zijn onuitsprekelijke goedheid', zei ds. Bel enkele maanden na de watersnood tegen een van zijn ambtsbroeders. In de vroege morgen was hij gewekt met het verzoek met zijn auto mensen in het zwaar getroffen Oostdijk op te halen. Daar in het kleine buurdorp zag hij welke schade de waterloed had aangericht. Boven het bulderen van de storm hoorde hij het angstgeroep van mensen in doods-nood, en zag hij de verbijstering bij de mensen die het vege lijf hadden kunnen en mogen redden. De aanblik ontroerde hem zeer omdat hij op dat moment zich herinnerde wat hij enkele weken eerder vanaf de kansel had gezegd. 'Een donkere wolk boven het vaderland...'

Toen aan het eind van die zondag een groot aantal evacués in Krabbendijke was ondergebracht, vroegen veel mensen zich af of ze in dit

dorp eigenlijk wel echt veilig waren. Als de binnendijken eens braken! Ds. Bel legde deze vraag ootmoedig neer voor het aangezicht des Heeren, waarop hij kreeg te geloven dat Krabbendijke niet bedolven zou raken onder de golven. 'De Heere is goedgunstig geweest en in Zijn toorn gedacht Hij ons des ontfermens', zo zei hij later.

De hele dag had ds. Bel met zijn Amerikaanse Ford ritten gemaakt naar Oostdijk en Waarde om mensen op te halen. Van preken kwam er die rustdag niets. De kerk bleef dicht, net zoals op veel andere plaatsen op de Zeeuwse en Zuid-Hollandse eilanden. Niet alle mensen in Krabbendijke konden er begrip voor opbrengen dat ds. Bel die zondag niet preekte. De predikant bleef nuchter onder dat verwijt. 'Misschien snappen ze het later wel', was zijn commentaar. 'De Heere Jezus genas op de sabbat. Hij gebod juist op die dag wél te doen – vooral aan mensen in nood.'

Doordat Krabbendijke zelf gespaard bleef, vielen er onder de eigen gemeenteleden betrekkelijk weinig slachtoffers. Twee mensen uit Oostdijk die behoorden tot de gemeente van ds. Bel, Bartel Verschuure en zijn zuster Jacoba, verdronken. Dat neemt niet weg dat hij na de ramp diverse malen betrokken was bij begrafenissen van slachtoffers. Zo werden enkele dagen na de overstroming 18 mensen (voornamelijk uit Gawege en Oostdijk) tegelijk in Krabbendijke begraven. Ds. Bel verzorgde samen

Ook al had ds. Bel mogen geloven dat Krabbendijke gespaard zou blijven, vier dagen later leek het er op dat het dorp alsnog ten prooi aan het water zou vallen. In de nacht van 4 op 5 februari dreigden enkele binnendijken alsnog te bezwijken. Daarop besloot de overheid dat bejaarden, vrouwen, kinderen en hulpbehoevendenden geëvacueerd zouden worden. De mannen en oudere jongens moesten achterblijven. Donderdag 5 februari werden ze met bussen weggebracht naar plaatsen in Noord-Brabant zoals Ossendrecht, Gilze-Rijen, Chaam, Oosterhout en Eindhoven. Daar werden ze opgevangen door gastvrije Brabanders, die hun uiterste best deden de geëvacueerden het in alles naar de zin te maken. 'De mensen zijn zo rooms als de paus, maar ze verzorgen ons prima. En ik kan niet ontdekken dat ze ons de paapse leer opdringen. Ze laten ons helemaal vrij', zo schreef een vrouw uit Krabbendijke aan haar familie.

Ds. Bel wilde er alles aan doen om zijn gemeente in de verstrooiing toch zoveel mogelijk te bearbeiten. De eerste zaak was om te achterhalen waar de gemeenteleden verbleven. Dat viel nog niet mee, want waar moest je zoeken? En waar moesten de geëvacueerden melden wat hun verblijfadres was? In *De Saambinder* van 12 februari liet ds. Rijksen weten dat geëvacueerden aan hem konden doorgeven waar ze onderdak hadden gevonden. Hij zou dan zonodig kerkenraden en familieleden informeren.

Ds. Bel was niet alleen druk met het verzorgen van het pastoraat onder de geëvacueerden, hij bediende ook

geregeld het Woord onder hen. In plaatsen waar normaliter nooit een predikant van de Gereformeerde Gemeenten voorging, preekte hij nu voor grotere en kleinere groepen. Zo sprak hij in een hervormde kerk in Gilze-Rijen en in een zaal van een café-restaurant in Chaam. 'En ik mocht ervaren dat de Heere niet aan tijd of plaats is gebonden...' Toch duurde het niet lang of hij kon – evenals velen van zijn gemeentele-

den – terugkeren naar Krabbendijke, zodat hij op zondag 1 maart het Woord weer mocht verkondigen op de preekstoel in het eigen kerkgebouw. Hij sprak daar 's middags naar aanleiding van Psalm 107:33 en 34: 'Hij stelt de rivieren tot een woestijn, en watertochten tot een dorstig land; het vruchtbaar land tot zouten grond, om de boosheid dergenen, die daarin wonen.'

keurige opgave der schaden nu reeds worden meegedeeld dat zulks naar de mens gesproken niet doenlijk is, wijl deze schade in de vele miljoenen loopt. (...) Op grond van de kerkenordening mag dan ook in zulke gevallen alleszins de vrijmoedigheid genomen worden de middellijke weg, in deze ons gegeven, te bewandelen.' Daaronder vermeldde de hoofdredacteur de adressen van regionale kantoren waar men informatie over steun van het Rampenfonds kon krijgen.

De hulpactie in eigen handen houden, ging de krachten van de Synodale Commissie dus te boven. Maar daaruit mag niet worden afgeleid dat de milddadigheid bij de gemeenten tekort schoot. Het medeleven was groot. Twee weken na de ramp had ds. Verhagen, de penningmeester van de commissie, al bijna f. 40.000,— ontvangen. Voor die tijd een bijzonder hoog bedrag. Begin maart was er al bijna f. 120.000,— ontvangen. Blijkens het rapport aan de synode van 1956 kon met dit geld steun worden verleend aan de gemeenten van Rilland, Kortgene, Oosterland, Nieuwerkerk (Zld), Waarde, St. Philipsland, Oude-Tonge, Kruieningen, Wolphaartsdijk en Haamstede. Er bleek in mei 1956 zelfs nog geld over te zijn! Dat wilde de commissie achter de hand houden om te kijken of er uiteindelijk nog knelpunten waren die verholpen moesten worden.

Op allerlei manieren wilde men hulp bieden. Ds. Rijkse schreef bijvoorbeeld eind februari dat enkele gemeenteleden hem hadden gevraagd te informeren of er soms kleine kinderen of baby's waren die hun ouders door de Watersnood hadden verloren en die de familie dan zou willen afstaan. 'Zo werd o.a. door kinderloze ouders gevraagd naar kinderen onder de drie of vier jaar en ook naar een meisje van 13 of 14 jaar. Wel echter onder voorwaarde het te ontvangen kind te mogen eigenen, zo ver als dat mogelijk is, als eigen kind.'

Kort voor zijn vertrek naar de Verenigde Staten in 1964 schreef ds. G. Zwerus uit Middelharnis: 'We hebben hulp van alle kant gekregen. Daarvoor zijn we dankbaar. Maar het grootste is dat die sterke Held, de Leeuw uit de stam van Juda, ons terzijde staat. En dat kan niet iedereen zeggen. Maar er zijn er die het zeker niet mogen ontkennen.'

We hebben hulp van alle kant gekregen...

Dat men ervan doordrongen was dat er veel én snel hulp nodig was, bleek uit de oproep die te lezen was in *De Saambinder* van 5 februari 1953. Daarin werden de lezers opgeroepen de getroffenen door de watersnood de helpende hand te bieden. Aan de gemeenten werd gevraagd zo spoedig mogelijk collecten te houden. Ook giften van particulieren waren hartelijk welkom. Verder kregen kerkenraden het verzoek lijsten op te maken van goederen, zoals huisraad, bedden en kleding, die men zou willen afstaan om de in nood verkerenden te helpen. 'Laat ons toch waarderen als wij nog gespaard gebleven zijn...'

De hulpverlening vanuit het geheel der Gereformeerde Gemeenten werd gecoördineerd door de Synodale Commissie voor oorlogsslachtoffers en bijzondere noden. Deze commissie was na de Duitse inval in mei 1940 in het leven geroepen om hulp te bieden aan getroffen kerken en gemeenteleden. De eerste synodevergadering na de bevrijding, gehouden op 20 september 1945, besloot deze commissie te continueren. Opvallend is dat de commissie haar oproep in februari 1953 ondertekende met de toevoeging 'en bijzondere noden'. Daartoe was op de laatste synode geen besluit genomen. De commissie had mandaat hulp te verlenen aan verwoeste kerken en aan oorlogsgetroffenen. Pas op de synode in juni 1953 werd de naam van de commissie veranderd. Wellicht dat het adequate optreden van de commissie bij de Watersnood hiertoe heeft bijgedragen.

In ieder geval is duidelijk dat de commissie van wanten wist. Binnen enkele

dagen had ze evacués in Utrecht, Amersfoort en Zeist van het meest nodige kunnen voorzien. Andere kerkenraden die geëvacueerden in hun gemeente hadden, dienden allereerst zelf zoveel mogelijk de nood te lenigen. Had men gebrek, dan kon men zich tot de commissie wenden.

De Synodale Commissie wilde de hulpactie die het Nationale Rampenfonds had gestart niet doorkruisen. Die verdiende zeker de steun. Daar werden de lezers van *De Saambinder* ook toe opgeroepen. 'Als Nederlanders hebben wij een plicht jegens alle getroffenen.(...) Daarenboven willen we de vele getroffenen van onze gemeenten de helpende hand bieden.' Wel wilde de commissie in overleg met het Rampenfonds de ontvangen gelden zoveel mogelijk rechtstreeks uitkeren. Kennelijk begrepen kerkenraden en gemeenteleden niet altijd dat het Nationale Rampenfonds en de Synodale Commissie elk hun eigen actie voerden. Eind maart deelde de Synodale Commissie mee 'dat er bij haar gelden zijn binnengekomen voor het Rampenfonds en dat die inmiddels zijn overhandigd. Bij die gelegenheid heeft de commissie speciale aandacht gevraagd voor de noden van verschillende Gereformeerde Gemeenten en hun leden.'

De gedachte van sommigen dat de Synodale Commissie alle nood onder de eigen gemeenten zou kunnen lenigen, bleek al spoedig een illusie te zijn. In *De Saambinder* van 16 april schreef ds. L. Rijkse: 'Degenen die mogelijk de gedachte hebben, dat onze gemeenten zelf in staat zijn de noden te lenigen, kan na meer nauw-

Koningin Beatrix 65 jaar

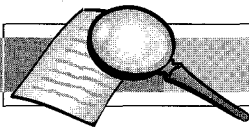
Vrijdag 31 januari zal Koningin Beatrix Deo Volente de leeftijd van 65 jaar mogen bereiken. De ouderen onder onze lezers zullen zich haar geboorte in 1938, zo kort voor de donkere oorlogsjaren, nog wel herinneren. Ds. G.H. Kersten hield ter gelegenheid van haar geboorte een preek over 1 Thessalonicenzen 5:18: 'Dankt God in alles'. In zijn voorafspraak merkte hij op: 'Grote blijdschap heeft niet alleen ons Koninklijk Huis maar ook het Nederlandse volk vervuld, nu in de morgen van de laatste januari het bericht zich met ontzaglijke snelheid door geheel het land verbreid heeft, dat een Prinses van Oranje geboren is. Met groeiend verlangen is sinds enkele weken dit heuglijk feit tegemoet gezien. Dag na dag wachtten de berichtgevers der grote bladen in de omgeving van het Prinselijk Paleis; dag bij dag en nacht bij nacht verbeidde ieder meelevend vaderlander de tekenen, die van de nieuwe loot uit de Oranjestam zouden getuigenis geven, tot op maandagmorgen bul-

derende kanonschoten, beierende klokken, fluitende schepen de blijmare van Noord tot Zuid, van Oost tot West, in minder dan geen tijd het gehele volk gemeen maakten. De harten trilden van vreugde. Gevoeld werd, welk een nauwe band tussen Nederland en Oranje ligt; erkennen moet ons volk, wat God ons in Oranje geschonken heeft en nog schenken wil, niettegenstaande onze schrikkelijke zonden en diep verval...'. Men proeft de oprechte en bijna opgetogen blijdschap in de woorden van ds. Kersten. Daarin stond hij niet alleen: het is wel zeker dat hij zich met bovenstaande woorden de tolk maakte van velen onder ons volk. Nu zijn wij 65 jaar verder. Het toen geboren prinsesje is nu een vrouw geworden die reeds bijna 23 jaar onze vorstin is. Veel is in die jaren veranderd, ook in ons volksleven. Sprak ds. Kersten in 1938 van schrikkelijke zonden en diep verval, wat moeten we nú dan niet zeggen van de tijd waarin wij leven? Wat men toen

ontzettend vond, acht men thans kinderspel. Toch gedenkt God in de toorn tot op heden nog des ontfermens. Tot op vandaag is ons het Huis van Oranje nog gelaten als een teken van Gods trouw. Hoe lang nog?

De Heere moge onze vorstin gedenken nu haar levensavond nadert. Zij is inmiddels weduwe geworden, sinds Prins Claus op 6 oktober vorig jaar is overleden. Wat zij nodig heeft, is hetzelfde wat de armste en geringste van haar onderdanen nodig heeft: God in Christus tot haar deel te hebben. Er waren er in het Huis van Oranje die daarvan wisten, toen de kennis van de ware religie daar leefde. Er is met betrekking tot het leven van ons vorstenhuis genoeg reden tot gerechtvaardigde kritiek – maar dat geldt van ons aller leven niet minder. Er is een betere weg: het ootmoedig smeekgebed tot de God des verbonds, Die in de wenteling van de eeuwen Dezelfde blijft.

ds. A. Moerkerken

Commentaar

De verkiezingen van 22 januari

Gaven de verkiezingen van mei 2002 een aardverschuiving te zien in de Nederlandse politiek, nu is dat in andere vorm weer het geval. Hoe komt dat toch? Hoe komt het dat de gevestigde partijen hun electoraat niet kunnen vasthouden? Ik denk dat daarvoor twee redenen zijn aan te wijzen, namelijk het grote aantal zwevende kiezers en de nadruk op personen in plaats van op politieke programma's.

Zwevende kiezers

Zo ongeveer 30% van de kiesgerech-

tigde Nederlanders weet enige dagen vóór de verkiezingen nog niet op welke partij men zal stemmen. Het is er de aan de verkiezing deelnemende partijen alles aan gelegen om die zwevende kiezers te bewegen toch maar vooral op hún partij te stemmen. Waardoor laat die zwevende kiezer zich leiden? Niet door een politiek programma. Wat de partijen voorstaan is, ondanks de korte campagne-tijd deze keer, vroegtijdig bekend. Die zwevende kiezer laat zich vooral leiden door de uitstraling van lijsttrekkers. Hoe doen zij het in

de media? Hoe komen ze over op de televisie? Hebben ze een vlotte babbel en geven ze de indruk van betrouwbaarheid? Dit zijn factoren die van veel groter gewicht blijken te zijn dan het politieke programma.

Invloed media

De invloed van de media, met name van de televisie, is huiveringwekkend groot. Niet alleen op de zwevende kiezers. Vriend en vijand zijn het er over eens dat het verlies van GroenLinks op het allerlaatste moment beperkt is gebleven tot 2 zetels, doordat mevrouw Halsema het in het lijsttrekkersdebat op de avond vóór de verkiezingen zo goed deed. En heeft de PvdA de enorme stemmenwinst niet te danken aan de uitstraling van de jonge lijsttrekker Bos? En was dat bij de verkiezingen van mei 2002 niet zo met Pim Fortuyn en in zeker opzicht ook met Balkenende? Deze invloed van de

media, versterkt door het sterk op de voorgrond tredende fenomeen van de peilingen door allerlei instellingen, is onrustbarend. In onze kringen wordt terecht gewaarschuwd tegen de indoctrinatie door de media. De nieuwsmakers brengen het nieuws. Zij doen dat vanuit een bepaalde overtuiging. Men kan wel pretenderen neutraal te zijn, maar wie zo nu en dan luistert naar een debat met een politicus, vindt het helemaal niet zo moeilijk om na afloop te vertellen waar de sympathie van de journalist of redacteur naar uitgaat. En hoe die politieke kleur ook is, enige sympathie voor het christelijk volksdeel, dat naar de norm van Gods Woord wil leven, wordt daarbij nauwelijks opgemerkt. Integendeel, het is soms onthutsend hoe men daarover op een spottende wijze spreekt. Men maakt er een karikatuur van. Ook zelfs een bekwaam bestuurder als Cohen, de burgemeester van Amsterdam, kan zich daarvan kennelijk niet distantiëren. Wat zullen we dan van de doorsnee burger verwachten, die met God en Zijn Woord heeft afgerekend of behoort tot een geslacht dat het onderscheid niet meer kent tussen de Bijbel en de koran en dat bijbelgetrouwe christenen en fundamentalistische moslims op één hoop veegt? De opmars van de media direct na de Tweede Wereldoorlog bevorderde een radicale verandering van waarden op het gebied van exegese, dogmatiek, ethiek en het belang daarvan. In onze tijd is dat proces voltooid en zijn er nauwelijks nog andere waarden dan die de mens zelf aanlegt. Het lijkt alsof de grootste waarde tolerantie is. Maar dan tolerantie in de zin van het buitensluiten van alle waardeoordelen. In die visie begrijpt men niets meer van mensen die loyaal proberen te zijn aan een overgeleverde waarheid en die niet zo maar ter discussie willen stellen. Zij staan te boek als intolerant en dat rechtvaardigt intolerantie jegens hen.

Persoonsverheerlijking

Vele kiezers laten zich niet meer leiden door standpunten. Men is niet meer geïnteresseerd in 'de grote verhalen' van het liberalisme, het socialisme, het christelijk-joodse gedachtegoed, laat staan van het theocratische beginsel dat de SGP aanhangt. Men laat zich leiden door de waan

van de dag. Thema's als de beheersbaarheid van de WAO, de veiligheid op straat, de integratie van allochtonen in de Nederlandse samenleving, zijn van groter gewicht dan de ideologische uitgangspunten van de politieke partijen. Die zaken *zijn* ook van groot belang. Wie zal dat ontkennen? Maar men bekommert zich niet meer om de vraag vanuit welke levensbeschouwelijke visie de politiek met dergelijke problemen omgaat. Pim Fortuyn deed over al deze zaken uitspraken, die het volk wel aanspraken, maar die veelal van realiteitszin waren ontbloot. Maar dat deert het merendeel van de kiezers niet. Het is meer de wijze waarop dit soort zaken aan de orde worden gesteld, dan de aanpak daarvan in de praktijk. Als dat laatste tegenvalt, is er wel weer een ander die van alles roept en waarheen de kiezers zich spoeden om hem of haar te verheerlijken.

De lijsttrekker van de PvdA, Wouter Bos, beantwoordt uitstekend aan dit profiel. Balkenende minder. Hij straalt wel degelijkheid en betrouwbaarheid uit, maar hij mist het vlotte van Bos. Zou hij daar iets meer van hebben, dan zou het CDA waarschijnlijk nog meer zetels hebben behaald dan nu het geval is. Zijn degelijkheid en betrouwbare uitstraling hebben, gecombineerd met de zogenaamde 'premierbonus', het CDA in staat gesteld de winst van mei 2002 vast te houden.

Deze gerichtheid op personen lijkt mij een zeer verontrustende zaak. In de eerste plaats voor de personen zelf. Wie zal die weelde op den duur kunnen verdragen? Hoge bomen vangen veel wind en als ze vallen, dan is hun val ook groot. Vooral echter omdat hieruit blijkt dat ons volk zo langzamerhand en sluipenderwijs geen stuur meer heeft en zich laat leiden door de waan van de dag. En zich daarmee voorwerp van manipulatie maakt door iemand die dat stuur wel eens even in handen zal nemen. In tijden van economische malaise is dit een nog groter gevaar. Dat de massa te manipuleren valt, blijkt wel uit de geschiedenis. Trouwens ook uit het heden in derdewereldlanden of bepaalde islamitische staten. Gaan we die weg op in Nederland? De Heere verhoede het.

Onze verantwoordelijkheid

Hiervoor schreef ik dat veel mensen

zich laten leiden door de waan van de dag. De vanzelfsprekendheid om te kiezen voor de partij die de beginselen van de kiezer vertegenwoordigt, is voorbij. Helaas ook onder ons, vrees ik. De SGP verloor ruim 13.000 stemmen. Aan het CDA? Heeft de gereformeerde achtergrond van Balkenende dan zoveel aantrekkingskracht dat 13.000 kiezers de beginselen van de SGP vaarwel zeggen en voor de pragmatische koers van het CDA kiezen? Van der Vlies zei direct na de uitslag van de verkiezingen: 'De nek-aan-nekrace tussen Bos en Balkenende heeft mensen aan de rand van het electoraat kennelijk toch aan het twijfelen gebracht.' En Rouvoet van de Christen-Unie houdt zich groot als hij zegt dat er toch in ons land meer draagvlak is voor de Christen-Unie dan drie zetels. Dat laatste betwijfel ik. De Christen-Unie moet alle moeite doen om zich tussen CDA en SGP te profileren. Daarom is het vaak geen vlees en geen vis. De samenvoeging van GPV en RPF heeft niet het gewin met zich meegebracht dat men er van verwachtte. Een groot deel van de achterban van het GPV zal zich door de verkiezingsuitslag gesterkt voelen in de opvatting dat de fusie van GPV en RPF slecht is geweest. De Christen-Unie heeft, anders dan voorheen, de gretigheid naar regeringsdeelname naar de achtergrond gedrongen, maar het verlangen om toch iets te zijn in politiek Nederland speelt die partij mijns inziens toch teveel parten. Rouvoet zegt dat er meer draagvlak is voor de Christen-Unie dan drie zetels. Ik vraag me af of er überhaupt wel plaats is voor een partij als de Christen-Unie.

De SGP is teleurgesteld, maar put moed uit de overvolle zaal, die men tijdens de campagne heeft ontmoet. En dat is inderdaad bemoedigend. Maar als ik de verkiezingsuitslagen per provincie en per gemeente zo eens naloop, dan zie ik dat vooral in plaatsen, waarin vanouds de SGP een sterke vertegenwoordiging heeft, de SGP de grootste verliezen heeft geleden. Soms wel tot 2% minder stemmen van het totaal. Dat verontrust me. Vertaalt de stille revolutie in de gereformeerde gezindte zich nu ook naar de politiek? Ik vrees het. De SGP is een stabiele partij. De sfeer tijdens de campagne-bijeenkomsten was goed, de saam-

horigheid en de toewijding was groot. Dat biedt een basis om onder de zegen van de Heere verder te werken, om de woorden van Van der Vlies te gebruiken. Maar belangrijker dan saamhorigheid en toewijding is het beginsel. Staatkundig gereformeerde politiek is getuigend en tegelijk praktisch bezig zijn. De SGP is nodig in onze samenleving om de overheid te wijzen op haar roeping om dienaar van God te zijn ons ten goede. Zolang dat mogelijk is, hebben we de dure plicht en onze verantwoordelijkheid om daaraan gestalte te geven. Voor een christen geldt de opdracht om in alles en op alle terreinen Gods eer te bedoelen. En dan is het aantal zetels niet het belangrijkste, maar wel van belang. Laten we ons toch niet laten meeslepen door overwegingen van macht en invloed, maar laten we ons blijvend laten leiden door het Woord van God en de daarop gegronde beginselen van staatkundig-gereformeerde politiek.

Coalitie

De vraag welke partijen straks de regering zullen gaan vormen, houdt nu de gemoederen bezig. Dat het CDA daarin een cruciale rol zal spelen als de grootste partij, staat voor iedereen wel bijna vast, al weet je nooit wat er kan gebeuren. Het is wel eens vaker gebeurd dat een partij die als winnaar uit de verkiezingen kwam, in de oppositie belandde. Met wie het CDA zal gaan regeren is nog onduidelijk. Een coalitie van CDA-VVD is niet mogelijk. Het betrekken van de LPF daarbij om aan een meerderheid te komen is volgens Balkenende ongeloofwaardig. Voor de hand ligt een coalitie van CDA en PvdA. Of die er komt, zal afhangen van de vraag in hoeverre de programmatische verschillen kunnen worden overbrugd. Zal het voor de positie van het bevindelijk-gereformeerde volksdeel veel verschil uitmaken? Ik vrees van niet. De VVD-er Zalm maakt er geen geheim van dat hij die reformatische scholen wel eens zou willen ontdoen van hun fundamentalistische opvattingen over de vrouw en over homo's. De PvdA burgemeester van Amsterdam, Cohen, weet ondanks zijn joodse achtergrond niet wat bijbelgetrouwe christenen beweegt. Men zal zich daarin ook niet *willen* verdiepen. Wat mensen

vinden en geloven moeten ze zelf weten. Als ze dat maar niet als dé waarheid in het openbaar propageren. Dat strijdt met de nieuwe tolerantie.

Laten we maar niet denken dat, nu het CDA de grootste partij in Nederland is, hetgeen paars in de achterliggende jaren heeft verknoeid, nu zal worden gerepareerd. De euthanasie- en abortuspraktijken zullen niet teruggedraaid worden, hooguit wat gefatsoeneerd. Het 'homohuwelijk' zal noch met de

VVD, noch met de PvdA in de regering, uit de wet worden verwijderd. Het bordeelverbod zal misschien worden aangepast om de kwalijke gevolgen daarvan te reguleren. Maar het 'alzo spreekt de Heere' zal als tegen dovemansoren zijn gericht. Dan maar niet doen? Zeker wel. Het is onze dure plicht en roeping. Ook van de kerken. Want de Heere regeert!

Capelle aan den IJssel,

ds. W. Silfhout

Een brief van Leendert Potappel

Een lezer stuurde ons een brief toe van de bekende Leendert Johannes Potappel, in leven ouderling van de oud-gereformeerde gemeente van Stavenisse. Het is bekend dat Potappel is omgekomen tijdens de watersnoodramp van 1953. In deze brief vertelt hij aan een vriendin (Grietje van Drune) hoe de Heere in zijn leven heeft gewerkt. Potappel is tijdens het schrijven van de brief 21 jaar. De brief is eveneens afgedrukt in het boek van A.J. Smits, Levensbeschrijving en brieven van L.J. Potappel (Houten 1984). We nemen de brief over in ongewijzigde spelling (red.)

Breda, 24 februari 1904

Veel geachte zuster in de Heere,

Met blijdschap mocht ik Uw brief ontvangen en daaruit de Zalige Heilsopenbaringen van de Eeuwige Koning der Heerlijkheid aan Uwe ziel geschonken, vernemen. Daar het de begeerte mijner ziel is om ook iets van de wegen Gods met mij gehouden aan U te schrijven, is mijner ziele bede tot God om Zijn Licht en klaarheid te mogen ondervinden. Ik wens zo het de Wil des Heeren is U mede te delen hoe dat lieve Wezen mij gezocht heeft en gevonden. Toen ik de laatste maal bij U was is daar niets van gekomen, daar wij te korte tijd bij elkaar waren en ik toch gevoelde schuldig te zijn tegenover U.

Zo zal ik beginnen van mijn eerste geheugen af, omdat ik niet kan zeggen waar, wanneer en hoe voor

het eerst de Heere een aanslag op mij gemaakt heeft. Dit weet ik wel, dat ik vanaf mijn 4-de jaar gedurig een stem in mijn binnenste had, die sprak: 'Gij kunt zo niet sterven', zodat ik daardoor een erg verontruste ziel had en ik veel bij de dood en de eeuwigheid verkeerde en bepaald werd. Toen ben ik op mijn 5-de jaar naar school gegaan. Nu kwam bij mijn grootouders een man. (Bij mijn grootouders ben ik het meest opgevoed). Ik hoorde die man veel over God spreken en daaruit heb ik wel de meeste en eerste indrukken van God gekregen. God bleef mij van dat ogenblik af gedurig bij in al mijn gedachten, die mij verontrusten omtrent het toekomstige. Welk een bang gevoel ik somtijds daarvan had kan ik nooit beschrijven en toen die man weg was hoorde ik mijn grootvader zeggen, dat die man zo gelukkig was omdat hij bekeerd was en daarom bereid voor de Eeuwigheid dewijl de Hemel nu zijn deel was. Hiemede werd ik van dat ogenblik een stem in mijn hart gewaar, die zeide: 'Gij moet bekeerd worden, anders komt gij niet in de Hemel'. O, wat zag ik van toen af groot op dat Volk. Wonder benauwd had ik het als ik de torenklok hoorde luiden. Daar het de gewoonte is bij ons zulks te doen als er iemand begraven werd. Dan zeide die stem van binnen: 'Straks luidt de klok voor u en gij zijt onbekeerd en zult het nooit worden ook'. Later leerde ik te verstaan, dat het de duivel te doen was om mij tot wanhoop te vervoeren en mij zo van God af te houden. En zo leefde

ik voort. In het spelen kon ik geen vermaak vinden zoals de andere kinderen. Maar zocht dan de verborgen plaatsen op en dan gebeurde het soms in mijn hart, als ik zo verborgen was dat de duivel mij inblies: 'Vraagt en bidt maar niet meer om bekeerd te worden, want dat kan toch niet. Je moet eerst wat meer in de wereld leven'. Maar dan gevoelde ik zo de noodzakelijkheid om bekeerd te worden, dat de duivel geen vat op mij had en dan ook niet overmocht. Want o dat sterven en dan onbekeerd!

Zo gebeurde het eens op een morgen dat ik Gods Woord las, waar de Heere Jezus die sententie uitspreekt: 'Gaaf weg van mij, gij vervloekte, in het Eeuwige Vuur, hetwelk de duivel en zijne engelen bereid is'. Dat zal ik nooit vergeten. Het was alsof elk woord een donderslag op mijn hart was en dat zou nu mijn deel zijn tot in Eeuwigheid! O, hoe toen de schrik des Heeren mijn ziel ontstelde kan ik niet beschrijven. Ook werd ik ernstig bepaald bij de kortstondigheid van het leven en de zekerheid van de dood. O, hoe zag mijn toestand eruit voor de Eeuwigheid!

Zo worstelde ik en toen kwam de vijand en zocht mij tot rust te brengen door mij wijs te willen maken, dat ik zo bevreesd niet behoefde te zijn. Want dat het met mij wel goed af zou lopen. Ik leefde stil en ging trouw ter kerke, vanaf mijn 4-de jaar begeerd en gezocht en dies meer. En zo maakte hij mij wijs, dat ik al bekeerd was en... ik verblijdde mij daarin.

Dit duurde tot ik 11 jaar was. En daar behaagde het de Heere God mij op een zondag mij tot mijzelf te brengen in de kennismaking van mijn verloren toestand. Toen ik zo onder het gehoor zat van Gods gepredikte Woord, hoorde ik de leraar zeggen (en het was alsof hij op mij wees): 'Zondaar gij ligt verdoemelijk voor God van uw geboorte af'. O, die woorden zonken in mijn ziel met een overtuigende kracht, waardoor ik mij voor het eerst als zondaar zag, liggende dood in zonden en misdaden. Toen kreeg ik met een Heilig en een Rechtvaardig God te doen en zag dat die God vanwege Zijn Heiligheid geen afstand kan doen van Zijn Recht en tegelijkertijd geen gemeenschap kan hebben met de zondaar en zag mij toen liggen onder het oordeel des doods en zal dan eeuwig omkomen.

Zo gebeurde het des avonds dat ik op mijn bed liggende mij al de zonden werden thuisgebracht. Ziende mij van de hoofdschedel tot de voetzolen toe gans melaats, met zonden bevekt als een God beledigend schepsel. O, dat doorwondde mijn ziel: Tegen een Heilig God gezondigd te hebben. Toen zag ik duidelijk en klaar God als een vertoornd Rechter, Die mij Zijn ongenoegen deed gevoelen. Het was alsof alles op mij vergramd was. Nu werd het mij een wonder dat ik nog een plaatsje mocht hebben op de voetbank Zijner Heilige voeten, daar ik niets anders dan de hel waardig was. Het was mij benauwd aan alle zijden. Alleen vond ik enige verlichting als ik in het verborgene mijn toestand beschreide en zo leefde ik een tijdlang voort. Niemand wist daarvan. Zoveel ik kon hield ik het verborgen buiten het gezicht der mensen.

Toen gebeurde het op een zekere tijd, dat ik in het Paradijs werd ingeleid en kreeg een inblik in de staat der Rechtheid als een drager van Gods Beeld en als delende in Gods vriendschap. Daar vandaan werd ik ingeleid in de Bondsbreuk en kreeg te zien hoe ik in de gelijkheid der overtreding van Adam geweest en gerekend wordt. En zag mijzelf in mijn eigen schuld verdoemelijk in Adam begrepen. Hier werd ik bij en in mijn diepe ellende-staat ontdekt. O, hoe zag ik mij nu van alle gezegende gaven beroofd en ziende God en Zijn Beeld verloren te hebben, viel er levendig in mijn hart 'geen hoop hebbende en zonder God in de wereld'. Maar o, die diepe droefheid en smart die ik nu gevoelde over mijne zonden en de scheiding van God, dat is mij ondoenlijk te beschrijven.

Nu zag ik de verre afstand tussen mij, onreine en snode zondaar en dat vlekkeloze Heilige Wezen zo wijd, dat er in Eeuwigheid geen mogelijkheid meer was om ooit met [God] bevredigd te kunnen worden. O, hier gevoelde ik God te missen en niet te kunnen missen en dat voor Eeuwig. Waarbij ik Hem tegenover mij zag als een verterend Vuur en een Eeuwige Gloed bij dewelke niemand wonen kan. Ik zag mij voor altijd en eeuwig buiten de Gunst van dat lieve Heilige Wezen verstoken, ziende door de val dat Verbond gans vernietigd om nooit meer gered of gezaligd te kunnen worden. Daar gevoelde ik

een afgesneden zaak in en liep op een zondagmiddag in radeloosheid met de wanhoop in mijn ziel bij ons de zeedijk af en ging in die toestand naar de kerk en riep uit: 'Er is geen doen meer aan en waar zal ik het zoeken in zulk een staat'.

Toen kwam de Heere Jezus Zichzelf openbaren aan mijn ziel met deze woorden: 'Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven en niemand komt tot de Vader dan door Mij'. Toen werd mij een weg ontdekt in de dierbaarheid en noodzakelijkheid van de Heere Jezus. Dit gaf mij enigszins lucht in mijn ziel. Maar zou nu ooit mijn ziel met God verzoend worden, dan moest ik Hem tot mijn deel hebben en heb toen nog een tijd doorleefd, dat ik niets anders verwachtte dan dat ik door het Gerichte Gods zou vergaan.

Ik voelde en zag de golven van Gods Gramschap en Toorn nog steeds in mijn ziel. Van alle zijden gevoelende 'onverzoend met God'. En zo bleef ik een tijdlang geslingerd en benauwd. Ik vond geen opening in iets voor mijn ziel, dan in het belijden van mijn zonden. Maar het maakte mij niet klaar. Bij tijden en ogenblikken gevoelde ik een brandend verlangen naar de Heere Jezus om Hem als mijn Borg en Verlosser te omhelzen. Het gebeurde dat het mij zo bang werd onder de last van mijn zonden, dat er krachtig in mijn hart kwam: 'Komt tot Mij allen, die vermoeid en belast zijt en Ik zal u Rust geven'. Hieruit mocht ik adem scheppen en lokte mijne ziel uit tot Hem, maar alles werd weldra bestreden en uit mijn hart gerukt.

Zo kwam mij ook eens voor, dat ik mijzelf gans ontbloot zag van alle gerechtigheid en dat ik Dat alleen maar zag in de Heere Jezus. Mijn ziel ging uit naar Hem en Zijn Gerechtigheid. Daar kwamen de woorden in mijn hart: 'Zalig zijn die hongeren en dorsten enz.'. Nu geloofde ik dat alles zo was maar bleef nog onverzoend met God en dat scheen mij al donkerder toe met de dag. Het bleef voor mij gesloten wat het geopenbaarde Woord aangaat. Zodat alles mij begon toe te roepen: 'Gij zijt er buiten, dus voor Eeuwig kwijt'. Toen heb ik 3 weken gelopen en doorleefd dat alles getuigde van schuld. Zelfs mijn eten en drinken. Ik wist mij niet te bergen. Mijn ogen durfde ik niet naar de Hemel op te slaan. Daar werd in mijn gevoel God

mede beledigd. Het was mij of Hij met vergramde ogen op mij zag. Soms dacht ik zo verpletterd te worden. Ik gevoelde mij beklemd in banden van de dood.

Nu gebeurde het aan de avond van die dag, dat ik als gedagvaard werd voor de vierschaar Gods, waar dat God mij voorkwam als een vertoornd Rechter. Die tot mij sprak: 'Nu zullen wij afrekenen'. En werd ik gesteld onder het Heilig Recht als een kwetser van Gods Majesteit uitwendig. Nu moest God Zijn Recht handhaven. Want Zijn Heilige Deugden lieten niet toe dat er een geschonden werd of zou worden. Dewijl Zijn Recht onkreukbaar Recht is. Toen kon ik niet anders dan mijn eeuwig doodvonnis ondertekenen. Maar daar kreeg ik dan ook een overbuigende kracht voor in mijn ziel. Zodat ik niet anders wilde dan dat. Dat Recht en Gods Deugden moesten worden opgeluisterd. O, daar kreeg ik toen een liefde in mijn ziel dat ik liever verloren ging dan dat het Recht Gods zou gekrenkt worden en oordeelde ik mijzelf als de Hel dubbelwaardig. Nu verwachtte ik niet anders dan afgesneden te worden; ik was ten einde. Van de Tweede Persoon besefte ik weinig, ja niets.

Maar het duurde maar heel kort of de dierbare Immanuel kwam Zich heerlijk in mijn ziel te openbaren. Als mijn intredende en schuldovernemende Borg. Als met een krachtige stem was het: 'Ik ben het Die uw overtredingen uitdelg'. Toen overstortte de Heere Jezus mij zo met Zijn Liefde en toonde Hij mij hoe Hij als mijn Borg mijn Schuldverzoener was geweest van krib tot kruis. En kwam mij daar in te leiden hoe Hij als mijn lijdende Borg en Verlosser het Heilig Recht des Vaders voor mij volkomen had volaan. Daarop weerklonk het in mijn ziel: 'Het is volbracht'. En werd in vrede met God gezet! De Vader kwam mij voor als de mijn ziel rechtvaardigende en schuld vergevende Jehovah met mij verzoend zijnde in het Borgwerk Zijns Zoons. En sprak: 'Grimmigheid is bij Mij niet'. Maar o, dat wegzinken in aanbiddende verwondering en dat verliezen in de onbegrensde liefde van de Heere Jezus! Dit is niet te beschrijven en kan ik niet verklaren.

Toen gebeurde het dat ik zo in die Verzoeningsweg werd doorgeleid en

krachtig werd verzegeld aan mijn hart met deze woorden: 'Want gij die eertijds verre waart zijt nabijgekomen door het Bloed van Christus'. Het was nu of het stof der aarde, de stenen der straat, ook de dieren des velds tot mij getuigden van vrede. Het was in een woord alles nieuw voor mij geworden en in verwondering mij verliezende komt met kracht dat woord in mij: 'Zo iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel. Het oude is voorbijgegaan; ziet het is alles nieuw geworden'. Hierbij werd ik ingeleid hoe ik in een nieuwe staat gekomen was. Het was in mijn hart: 'De dood heerst hier niet meer'. Twee dagen in dit zalig genot verkeerd hebbende was het op een morgen, dat ik in die zalige vereniging met de Heere Jezus als mijn eeuwig Bloedbruidegom als werd weggerukt. Mijn ziel werd overstort met Zijn zalige liefde en uitlatingen. Met kracht daalde in mijn ziel: 'Ik zal u Mij ondertrouwen in gerechtigheid' en daar werd ik in dat Huwelijksverbond ingeleid met Hem. O, daar werd ik zo gelukkig en zalig. Daar mocht ik zo gelovig omhelsen en zeggen, dat Hij de mijne en ik de Zijne was geworden. Daar heb ik mij aan Hem opgedragen om in leven en sterven Zijn eigendom te zijn. En wederom beantwoordde Hij met Zijn liefde, dat Hij mij tot een eigendom was en mocht genieten, dat Hij Zichzelf gans en al Zijn zalige algehoegzaamheid aan mijn ziel weggeschonk. O, nu was het als het ware een zinken en verdrinken, ja een onderdompelen in die zee van Zaligheden en Zalig leven. Gedurig was het in mijn hart: 'Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus?'. O, hier vond ik alles in Hem als mijn getrouwe en volkomen Zaligmaker. Hoe werd ik ingeleid hoe Hij als die Man van Smarten voor onwaardige en alles verbeurd hebbende schepselen alles verdient heeft. O, die schatten zijn onoplosbaar! Ik gevoelde die lijdende Liefde van mijn dierbare Goel en dat was als zalige pijniging. En nu gevoelde ik een zalige smart over mijn zonden als ik zag hoe die Gezegende er Zich zo diep heeft voor moeten vernederen. O, dan kon mijn ziel soms heilig rouwklagen. Nu werd mijn ziel bij ogenblikken in die zalige vrijmaking ingeleid uit Romeinen 8:1: 'Zo is er dan geen verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn, die niet

naar het vlees wandelen, maar naar de Geest'. Daar mocht ik eens zo zalig ingeleid worden, dat het mij niet mogelijk is te verklaren wat ik daar zag. Wat dat is: 'geen verdoemenis te zijn' voor zulk een doemwaardige. Het deed mij bij vernieuwing wegzinken in het Eeuwig Wonder en dat voor zulk een! En daarop werd aan mijn ziel bevestigd en toegepast: 'De Wet des Geestes des Levens in Christus Jezus heeft mij vrijgemaakt van de Wet der zonde en des doods'. Maar o, die zalige ruimte, die mijn ziel toen kreeg te genieten is mij onbeschrijflijk. Die Wet, die mij eerst vervloekte mocht ik nu zien als een Wet, die als het ware zegende. O, die zalige vrijmaking in Christus kan ik niet vertellen en verklaren. En zo bracht ik zalige dagen door met een man, waar ik niet veel aan gehad heb, maar die de Heere ook zonderling, na 17 jaren gebonden te zijn geweest, de deuren der gevangenis had ontsloten en wij aangenaam met elkander mochten verkeren.

Daarna kwam de Heilige Geest mij in te leiden en gaf mij te zien hoe ik met alle leden der Kerke Gods in de Kerke Gods was geboren. Verenigd met al de leden van onze dierbare Heere Jezus Christus, Heere, Heiland en Koning Zijner Kerk. O, die gemeenschap, die ik toen kreeg te gevoelen aan al dat lieve Volk van God kan ik niet beschrijven. Ik kreeg te zien hoe die vrijgekochte scharen en verlost door Zijn hand en hartebloed vrij waren in de hemel en op de aarde in Hem. Toen heb ik een ogenblik zo in die zalige gemeenschap mogen verkeren met die daar boven zijn, dat ik niet wist in de hemel of op de aarde te zijn. Het was mij een ogenblik of al die zaligen mij begroeten en het was een ogenblik of ik dat lied des Lams en het nieuwe gezang met hen zong. O, dat zal ik nooit vergeten!

Maar al van lieverlee werd ik gewaar op aarde te zijn. En toen ging er een begeerte uit mijne ziel tot God om dan toch bij Zijn volk een plaatsje te mogen hebben in hun hart en om met dat volk (dat arme volk in zichzelf) omgang te hebben. En wat een wonder! Ik zag even op, daar ik op het land was, en zag een eind verder twee mensen lopen. Daarnaar ziende kwam met kracht: 'Ziet, waarlijk een Israëliet in dewelke geen bedrog is' en nog een ogenblik vertoevende

ging ik hen tegemoet al zuchtende: 'Och Heere, indien dat nu zo is geeft het dan die mensen in hun hart, mij af te wachten'. En wat wonder! Daar bleven zij staan en toen ik bij hen gekomen was, zei een van hen tot mij 'Wel bent u daar? Ik meende naar u toe te komen, want ik liep in verzuchting tot God om er een van Zijn volk te mogen ontmoeten en zag voor mij uit en kreeg die woorden in mij: 'Ziet waarlijk een Israelliet in dewelke geen bedrog is'. Dus zeide

hij tot mij: 'U kent zeker de tale Kanaans wel?'. Ik barstte in tranen uit over de Goedheid Gods in deze en verklaarde geheel mijn hart. O, die gemeenschap die wij wederzijds mochten smaken laat zich niet beschrijven.

Zo bracht ik zalige dagen door en dacht zonder verdere strijd het Vaderland der Ruste in te gaan! Maar de Heere had mij nog andere dingen te leren. Doch hiermede zal ik nu eindigen. En ge moet mij belo-

ven er niet mede te pronken. Nu neem ik afscheid van u in het schrijven met u toe te wensen de gunstige nabijheid des Heeren, Vader in Christus Jezus door de werking des Heiligen Geestes. Zo zij het. Schrijft mij spoedig terug. Voor zover de Heere mij opening gaf heb ik u medegebeeld.

Nogmaals de hartelijke groeten van Uw broeder in Christus,
L. Potappel.

Diep geschokt

Het overlijden van onze zendingswerker in Izi, Nigeria, Jan Peter Baan tengevolge van een roofoverval heeft ons diep geschokt. Het is in onze veertigjarige zendingsgeschiedenis nog nooit eerder gebeurd dat een van onze zendingsarbeiders op deze manier om het leven gekomen is. In 1987 verongelukte onze zendingsarbeider Hielke Visser in het verkeer in Nigeria en in 1991 overleed Ds. A. Elshout tijdens een werkbezoek aan een hartinfarct. Beiden mochten ook arbeiden in het Izi-gebied. Daarnaast was er de verwoesting van de zendingspost Nipsan in 1974 waarbij enige inlandse werkers werden omgebracht. De roofoverval op de woning van de familie Baan in Onuenyimu vond plaats in de nacht van woensdag 22 januari op donderdag 23 januari. Twee gewapende overvallers drongen de woning binnen. Toen broeder Baan op de geruchten afkwam, werd door één van de overvallers een schot gelost, waardoor onze broeder dodelijk getroffen werd.

In september werd Jan Peter Baan met zijn vrouw uitgezonden vanuit de gemeente van Ermelo. Hij is door de Zending van de Gereformeerde Gemeenten beschikbaar gesteld aan de jonge zendingskerk van Izi, de Nigeria Reformed Church, als docent-toeruster. Als zodanig was hij verbonden aan het Nigeria Reformed Theological College. Zijn hoofdtaak bestond uit het toerusten van evangelisten en ambtsdragers.

De verslagenheid door dit aangrijpend gebeuren teweeggebracht, is zeer groot. We denken allereerst

aan zijn vrouw en de vier kinderen, die twee dagen later al in Nederland konden arriveren. De Heere moge hen gedenken, sterken en troosten. Het doen Gods is voor ons nooit te doorgronden. God is groot en wij begrijpen het niet. "Uw weg was in de zee, en Uw pad in grote wateren, en Uw voetstappen werden niet bekend" (Psalm 77:20). Jan Peter Baan had nog zoveel plannen, hij mocht zijn werk met liefde en trouw verrichten, en nu heeft de Heere gezegd: Het is genoeg. We denken ook aan de familie, zijn ouders en schoonouders en verdere familie. De God aller vertroosting zij hen nabij. Maar ook gaan onze gedachten uit naar de leden van het zendingsteam in Izi en naar de predikanten, ambtsdragers en leden van de Nigeria Reformed Church. Ook daar is de schok zo diep en de verslagenheid zo groot. Van harte roepen we u op in uw gebeden te willen gedenken aan zijn vrouw, kinderen en familie, maar ook aan ons zendingsteam en de Nigeriaanse kerk. De Heere moge de ernstige roepstem, die van dit alles uitgaat tot zegen stellen en Hij geve, dat de arbeid in Izi moge voortgaan tot Zijn eer en tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk. Er komt zoveel tegen de arbeid in Gods Koninkrijk op, maar Koning Jezus leeft en Zijn werk zal voortgaan tot het einde toe. Ook in Izi. Dat moge ons tot troost zijn.

Namens het Deputaatschap voor De Zending,

ds. J.J. van Eckeveld.

Boekennieuws

De geestelijke mens, Florentius Costerus, uitgave Gebr. Koster Barneveld, 870 blz. € 55,00.

'De geestelijke mens' van Florentius Costerus is een fors boek met bijna 900 bladzijden. Laat de omvang u echter niet afschrikken.

De schrijver was predikant in Wognum nabij Hoorn (1654-1656) en in Hoorn (1656-1703).

Hij werd omstreeks 1630 geboren, zijn geboorteplaats is onbekend. Hij studeerde theologie in Utrecht. Hij overleed op 23 oktober 1703 in Hoorn, ongeveer 73 jaar. Dat zijn naam onder ons nog bekend is als

oud-vader dankt hij vooral aan dit boek. Vele jaren mocht hij Gods Woord bedienen. Het thans opnieuw uitgegeven boek brengt 62 preken van deze begenadigde predikant onder de aandacht, ruim 300 jaar nadat ze gehouden zijn. Het doel van deze preken toen en nu en van alle preken geeft Costerus weer in zijn voorrede voor de lezer" 'zielen vangen en de mensen in de hemel brengen, onszelf behouden en de mensen die ons horen.' Dit bereikt men volgens Costerus niet door overal over te twisten. Door de tijd heen is er steeds weer vraag

geweest naar deze preken, zodat ze in ieder eeuw wel zijn herdrukt.

Costerus was de langste tijd predikant in Hoorn en kreeg daar aan de ene kant te maken met de remonstranten en aan de andere kant met mensen die veelal alleen dreven op hun gevoel. In de preken komt zijn afwijzen van het remonstrantisme regelmatig aan de orde. Hij probeert daarin de gemeente leiding te geven contra o.a. remonstrantse predikanten die stonden in de nabijheid van Hoorn. In de voorrede blijkt dat Costerus niets moest hebben van een vrome gemaaktheid en van het afwijzen van de formulieren (Heilige Doop, Heilig Avondmaal) en formulier gebeden. Ook een formulier gebed kan geestelijk gebeden worden. Geestelijkheid is niet drijven op het gevoel noch opgaan in louter vorm en regels.

Geestelijk wordt een mens als hij door de Geest Gods wordt wedergeboren en vernieuwd is en door de Geest naar Gods wil in de wegen des Heeren wordt geleid.

Het boek 'De geestelijke mens' is verdeeld in twee hoofddelen. Het eerste hoofddeel richt zich op het begin van Gods werk in de mens en het tweede deel op de voortgang en het einde. In het eerste deel begint Costerus met een preek over de noodzaak van de wedergeboorte n.a.v. het gesprek van de Heere Jezus met Nicodemus over dit onderwerp. Vervolgens behandelt hij de onmacht van de mens (Joh. 6:44a); de wedergeboorte en verandering, de bondgenoten beloofd (Ezech. 36:26, 27); de mens in zijn verandering en dadelijke bekering naar aanleiding van de bekering van de stokbewaarder te Filippi; de mens veranderd en geestelijk geworden naar aanleiding van wat Paulus over zichzelf schrijft in de brief aan de Galaten (2:20), de geestelijke mens door het vlees gekweld (Rom. 7:14) en de geestelijke mens door de Geest ondersteund (Rom. 8:26, 27). Het tweede deel tekent de geestelijke mens op zijn droevigst (Ps. 119:28) en op zijn best (Rom. 5:1-6), in zijn rijkdom (1 Kor. 3:22,23), laatste verwachting (Job 19:25-27) en zijn einde (Openb. 14:13). In dat einde gaat het om 'het beeld van onze Heere Jezus Christus, dat door wedergeboorte ons is ingedrukt, en dat wij hier tot het einde toe (doch gebrekkig) gedragen hebben, zal dan volkomen in ons zijn.'

Steeds weer trekt Costerus op een schriftuurlijk bevindelijke wijze lijnen vanuit de teksten die hij overdenkt uit Gods Woord. Niet de geestelijke mens staat centraal, maar Gods genadewerk aan en in de mens op weg en reis naar de eeuwigheid. Het gaat Costerus er om dat in de bevinding de mens 'wel geoefend wordt in de leer der waarheden, zoals deze ons in Gods Woord voorkomt. Want gelijk schoolkennis, zonder bevinding, niet meer is dan een dode kennis, is die kennis welke alleen op de bevinding steunt, een blinde althans een zeer onvokmaakte kennis. (blz. 513)'

Het zijn preken die ook voor vandaag heel veel onderwijs bevatten. Ze laten horen wat de Heere aan Zijn kinderen in Zijn Zoon wil schenken, maar ook dat er van Zijn kinderen uit eigen kracht niets te verwachten is.

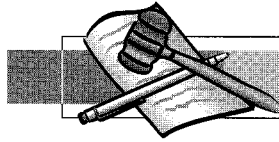
Een globale vergelijking van de uitgave die thans voor ons ligt met de eerste (1687) en tweede druk (1695) toont aan dat de wijzigingen beperkt zijn gebleven tot aanpassingen in de taal. Oud-Nederlandse woorden en uitdrukkingen zijn mijns inziens getrouw hertaald. Wel valt op, dat in de huidige uitgave voorafgaande aan de preken één lofdicht is opgenomen over de inhoud van een predikant uit Groot Schermer. In de oorspronkelijke uitgaven staan er twee meer. Het gaat dan om gedichten van de collega predikanten in Hoorn.

Tevens ontbreken de tekstverwijzingen uit de kantlijn, waarop Costerus zijn voorrede

ter verantwoording baseert. Het register van de belangrijkste behandelde onderwerpen met verwijzing naar de bladzijde ontbreekt eveneens in de huidige uitgave. Dit stond wel in de eerste drukken en zou het boek ook thans toegankelijker hebben gemaakt als naslagwerk. Jammer is de slordigheid waarmee omgesprongen is met tekstverwijzingen in vergelijking met de oorspronkelijke uitgaaf. Bij het vergelijken vond ik in één preek al een vijftal fouten. Zo zijn soms ook indelingsnummers die de stof verdelen bij tekstverwijzingen gevoegd, hetgeen de overzichtelijkheid en de leesbaarheid niet ten goede komt.

De inhoud van de preken blijft het lezen en overdenken vandaag zeker waard, zoals ds. C. Hogchem dat aangeeft in zijn woord vooraf in 2001 en zoals ds. J.W. Felix dat deed in 1861.

L. Terlouw.

Kernnieuws

Beroepen:

te Lisse: ds. J. Schipper te 's-Gravenpolder;
te Middelburg-Centrum: ds. P. Mulder te Dordrecht;
te Nieuwdorp: ds. A. Schot te Krimpen aan den IJssel;
te Tricht-Geldermalsen: ds. W.J. Karels te Hardinxveld-Giessendam

Bedankt:

voor Gorinchem: ds. C. Sonneveld te Veenendaal;
voor Rotterdam-Zuidwijk: ds. C.G. Vreugdenhil te Groningen;
voor Utrecht: ds. W. Visscher te Amersfoort

KERKELIJK JAARBOEK GEMEENTE ELSPEET

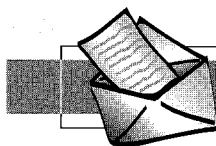
De nieuwe koster is dhr. W. de Ruiter:
Staverdensedeweg 67
8075 AP Elspeet
Tel. 0577-491427 (blz. 148)

INGEBRUIKNEMING

BETHELKERK TRICHT-GELDERMALSEN

Op D.V. donderdag 6 februari 2003 zal in een speciaal daarvoor te houden kerkdienst, waarin ds. J.W. Verweij hoopt voor te gaan, de nieuw gebouwde Bethelkerk van de Gereformeerde Gemeente aan de Laan van Leeuwenstein 10 te Geldermalsen in gebruik worden genomen. Aanvang half 8. Voor belangstellenden is er op zaterdag 8 februari 2003 's-middags van één tot vijf uur gelegenheid het kerkgebouw met de daarbij behorende zalen te bezichtigen.

Het kerkgebouw is te bereiken via de Provinciale weg Geldermalsen-Leerdam (N 327) afslag "Oudenhof", langs scholengemeenschap De Lingeborgh.

Berichten

ZENDINGSVOND HOEVELAKEN

De Zendingscommissie van Amersfoort heeft voor D.V. vrijdag 07 februari 2003 een avond georganiseerd in het kader van de Zending der Gereformeerde Gemeenten. Mevr. E. Klaassen hoopt ons te vertel-

len over haar zendingswerk in China. Zij zal dit doen mede met behulp van dia's. De avond wordt gehouden in het Van Lodenstein College te Hoevelaken, Zuiderslag 1. Aanvang 19.45 uur. De avond staat onder leiding van de voor-

zitter van de Plaatselijke Zendingscommissie, dhr. W. van Belzen.

We nodigen u uit om op deze zendingsavond in ons midden te zijn. Ook kinderen zijn welkom.

APPÈLAVOND

DISTRICT GOUDA + 16

Het District Gouda +16 organiseert op D.V. zaterdag 8 februari 2003 een regionale jongerenavond. Ds. W. Silfhout en mr. C.G. van der Staaij hopen te spreken over het thema: *"Wetgeving in Nederland en een christelijke levensstijl, gaat dat (nog) wel samen?"* Deze avond wordt gehouden in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Capelle aan den IJssel - Middelwatering, Merellaan 346 en begint om 19.45 uur.

JAARVERGADERING VOGG

AFDELING WEST

Op D.V. zaterdag 8 februari hopen we als afdeling West onze jaarvergadering te houden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Capelle a/d IJssel, Merellaan 346. Na een kort huishoudelijk gedeelte zal gastheer Roeland de Reuver met ons bezig zijn rond het onderwerp *"Improvisatie in de Eredienst"*.

Voor verdere informatie kunt u contact opnemen met de heer C.J. Mulckhuijse, Tel.: 079-5931223. Een middag die iedereen die een functie heeft in de Eredienst niet mag missen. Leden en belangstellenden zijn heel hartelijk welkom. De middag begint om 14:00 uur.

VERENIGING VAN ORGANISTEN DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN AFDELING ZUID-WEST

JAARVERGADERING

Op D.V. zaterdag 15 februari 2003 houden wij onze jaarvergadering. Aanvang 14.00 uur.

Deze middag zijn we te gast in de Sionkerk te Goes. Jan Wisse hoopt voor ons te spreken over *'Stijlbesef in en rond de eredienst'*. Deze lezing zal hij toelichten met muziekvoorbeelden op het fraaie Flentrop-orgel.

Na de pauze krijgen aanwezigen de gelegenheid om het orgel te bespelen. We verwachten dat er een grote diversiteit van stijlen ten gehore zal worden gebracht. U bent volledig vrij in de keuze van de stijl waarin u wenst te spelen.

Uw bijdrage mag niet langer duren dan vijf minuten. Verder verzoeken wij u uzelf in uw keuze te beperken tot Psalmen die eindigen op het cijfer 5. (dus Psalm 5, 15 25 etc.)

U hoeft uzelf hiervoor niet van te voren aan te melden. Het is voldoende wanneer u aan het begin van de middag even doorgeeft welke psalm u gaat spelen en van wie de bewerking is.

Jan Wisse zal het gespeelde van een toelichting voorzien, waarbij hij vooral op de stijl van de muziek zal letten.

Het huishoudelijk deel zal in korte tijd afgewerkt worden. Secretaris en penning-

meester brengen verslag uit over 2002, er zal bestuursverkiezing worden gehouden en het programma voor 2003 zal worden gepresenteerd.

We hopen veel leden en belangstellenden te ontmoeten in Goes!

Tonnie Nijisse, secretaris

VERZORGENDE BEROEPEN

DE BEVELANDEN

Onze 4e contactavond van dit seizoen zal gehouden worden op D.V. dinsdag 4 februari. Dhr. A.A. Tanis (arts) hoopt voor ons een inleiding te verzorgen met als onderwerp: *'Heeft u recht op inzage in uw medisch dossier?'*

Aanvang: 19.45 uur in de Sionkerk/ingang Gr. Adolfstraat te Goes.

ZANGAVOND GOUDA

Koor- en samenzangavond op D.V. zaterdag 8 februari. Wij hopen te luisteren naar, en mee te zingen met het Noorder

Mannenkoor, uit Rijssen en gem. koor Sursum Corda uit Gouda. Appèlwoord: ds. G. Glements.

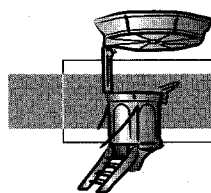
Thema: *"Het is mij goed nabij God te wezen"*. Plaats: Geref. Gemeente Ronsseweg Gouda.

Aanvang 19.00 uur. Iedereen hartelijk welkom.

Zendingscommissie

CONTACTBIJEENKOMST VOOR MENSEN MET EEN HANDICAP

D.V. zaterdag 8 februari a.s. 's middags kwart over twee hoopt de afd. Flakkee/Schouwen/Tholen van *"Helpende Handen"* een contactbijeenkomst te houden voor mensen met een handicap. Niet alleen de doelgroep, maar ook ouder(s) en/of verzorg(st)er(s) zijn hartelijk welkom op deze bijeenkomst die gehouden wordt in het verenigingsgebouw van de Gereformeerde Gemeente aan de Schoolstraat 4 te Scherpenisse.

Predikbeurten

ZONDAG 2 FEBRUARI 2003

Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. de Pater;
Aalst 15.00 uur ds. W.J. Karels;
Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. v/d Heiden;
Almelo 15.00 uur ds. Schreuder;
Amersfoort 9.30 en 16.30 uur leesdienst;
Andijk 10.00 en 16.00 uur ds. J. Beens;
Apeldoorn 10.00 en 16.00 uur ds. Meeuse;
Arnhem 10.00 en 16.00 uur leesdienst;
Barneveld 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem;
Beekbergen 10.00 en 19.00 uur dhr. G. Pater;
Benthuizen 9.30 en 16.00 uur ds. Hakvoort;
Bodegraven 10.00 uur ds. Bac en 18.30 uur leesdienst;
Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen;
Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur leesdienst;
Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 10.00 en 17.00 en 17.00 uur leesdienst;
De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. van Boven;
Delft 19.15 uur ds. Zippro;
Doetinchem 11.15 uur leesdienst en 15.30 uur dhr. G. Pater (Meestersstraat 2);
Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. P. Mulder;
Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Hoogerland;
Eindhoven 10.00 en 16.00 uur ds. Kattenberg;
Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Vermeij;
Emmeloord 19.00 uur ds. Vreugdenhil;
Enkhuizen 19.00 uur ds. J. Beens;
Enschede 18.30 uur ds. Tuinier;
Enter 9.30 en 15.00 uur ds. Visscher;
Ermelo 9.30 en 18.30 uur leesdienst;
Goes 9.30 uur ds. Moens en 14.00 uur leesdienst;
Gorinchem 14.30 uur ds. Melis;
Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements;
Goudswaard 10.00 en 15.00 uur ds. L. Blok;
's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen;
's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Schipper en 14.00 uur lees-

dienst; 's-Gravenzande 19.00 uur ds. Driessen;
Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil;
Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels;
Hoogeveen 9.30 en 15.30 uur dhr. Bakker;
Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. Baan;
Kamperland 14.30 uur ds. Schipper;
Kapelle-Biezeling 9.30 uur (herdenking watersnoodramp) en 18.00 uur ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst;
Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. van Aalst;
Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. P. Blok;
Krabbendijke 9.30 en 14.00 en 18.00 uur leesdienst;
Krimpen a/d IJssel 10.00 en 16.30 uur ds. Schot;
Leerdaam 15.30 uur ds. van Gelder;
Leiderdorp 10.00 en 16.30 uur ds. Boogaard;
Lelystad 16.00 uur ds. van Eckveld;
Middelburg-Centrum 18.30 uur ds. Neele;
Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. J. Karels;
Mijdrecht 19.00 uur dhr. G. Beens;
Moerkapelle 9.30 uur ds. Paul;
Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. de Wit;
Nieuwdorp 9.30 en 14.00 en 18.30 uur dhr. de Heer;
Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst;
Nunspeet 19.00 uur ds. Meeuse;
Oosterend-Texel 10.00 en 18.00 uur ds. van Dijk;
Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. A.B. v/d Heiden;
Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. J. Karens;
Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. van Krimpen;
Poederoyen 15.00 uur ds. M. Karens;
Poortugaal 9.30 uur ds. Moerkerken;
Puttershoek 14.30 uur ds. van Krimpen;
Rhenen 10.00 en 17.30 uur ds. Veenendaal;
Ridderkerk 9.30 uur ds. Baaijens en 18.00 uur ds. L. Blok;
Ridderkerk-Slikkerveer 19.00 uur ds. Clements;
Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds.

van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 uur ds. Mol en 15.00 uur ds. van Dieren; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 19.15 uur ds. v/d Net; Rotterdam-IJsselmonde 18.30 uur ds. Silfhout; Rotterdam-Zuid 14.30 uur ds. P. Mulder; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 uur (H.A.) en 16.00 uur ds. Silfhout; Scherpenisse 9.30 en 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. Zippro; Sint Annaland 18.30 uur ds. A.B. v/d Heiden; Soest 9.30 uur ds. van Ekeveld en 15.00 uur ds. W. Harinck; Sprang Capelle 15.00 uur ds. J. de Pater; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur (H.D.) ds. Tuinier; Tholen 10.00 en 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.00 uur ds. van Gelder; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Utrecht 10.00 en 15.30 uur dht. G. Beens; Veenendaal 9.30 en 17.00 uur ds. Sonneveld; Vlaardingen 19.00 uur ds. Schot; Vlissingen 14.00 uur ds. Verweij; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Hofman en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 11.15 uur (H.D.) en 18.30 uur ds. M. Karens (in de Geref. Kerk); Yerseke 9.30 en 18.30 uur ds. Verweij en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. Mijnders; Zwolle 9.30 uur ds. Kleppe en 19.00 uur dhr. Bakker.

DINSDAG 4 FEBRUARI 2003

Alblasserdam 19.30 uur ds. B. v/d Heiden (bijbellezing); Amersfoort 19.30 uur ds. Visscher (bijbellezing); Drachten 19.30 uur ds. Hoogerland (bijbellezing); Naaldwijk 19.45 uur ds. Mondria; Oud Beijerland 19.30 uur ds. van Krimpen (bijbellezing).

WOENSDAG 5 FEBRUARI 2003

Aalburg 19.30 uur ds. J. de Pater (bijbellezing); De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. van Boven; Elspeet 19.30 uur ds. Vermeij (bijbellezing); Haarlem 19.30 uur dhr. G. Beens; Hellevoetsluis 19.30 uur ds. M. Karens; Hoofddorp 19.30 uur ds. van Krimpen; Leerdam 19.30 uur ds. Mondria; Meeuwen 19.30 uur ds. J. Beens; Opheusden 19.30 uur ds. J. Karens (bijbellezing); Poederoyen 19.30 uur ds. Schreuder; Poortugaal 19.30 uur ds. Verweij; Puttershoek 19.30 uur ds. Sonneveld; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. Meeuse; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur dhr. G. Pater; Scherpenzeel 19.30 uur ds. F. Mulder; Sint Annaland 19.30 uur ds. W. Harinck; Soest 19.30 uur ds. Hogchem; Spijkensisse 19.45 uur ds. Gunst; Stolwijk 19.30 uur ds. Kleppe; Westzaan 19.30 uur dhr. de Heer.

DONDERDAG 6 FEBRUARI 2003

Andijk 19.30 uur ds. J. Beens; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.45 uur ds. Silfhout (bijbellezing); Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. J. de Pater; Goudswaard

19.30 uur ds. B. v/d Heiden; 's-Gravenzande 19.45 uur ds. Schipper; Hendrik-Ido-Ambacht 19.45 uur ds. Melis; Kamperland 19.30 uur ds. v/d Net; Ouddorp 19.30 uur ds. Tanis (herdenking ramp 1953); Ridderkerk-Slikkerveer 19.30 uur ds. L. Blok; Rijssen-Noord 19.30 uur ds. van Dieren; Tricht-Geldermalsen 19.30 uur ds. Verweij.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar. Zondag 2 februari 10.00 uur evangelist G. Baan en 17.00 uur leesdienst

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70; dienst iedere zondag om 10.30 uur. Bijbelcursussen elke dinsdag vanaf 18.30 uur.

Bij Simon de Looier bent u altijd welkom!

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-1 te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist G. van de Breevaart; Kerk van de Zevende Dags Adventisten, Eeskwerd 1; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Merksem:

Evangelist J. Witte; Prot. Kerk, Oude Barreelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Zondag 2 februari 10.00 en 17.00 uur evangelist H.J. van den Boogaart.

U bent hartelijk welkom in de BIJBEL-winkel van dinsdag-zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

Advertenties

Graag willen wij langs deze weg iedereen heel hartelijk bedanken die tijdens de ziekte en na het overlijden van mijn man, onze vader en koster

RINUS PETERSEN

met ons hebben meegedeeld. Wij hebben alle blijken van medeleven ervaren als een belangrijke steun in deze voor ons zo moeilijke tijd.

Yanto, Renuka, Maura en ik missen Rinus heel erg maar hopen dat de Heere de lege plaats zou willen vervullen. Dan zouden ook wij met Rinus mee mogen stamelen dat de Heere groot is maar wij begrijpen het niet. Wij hopen en bidden dat deze weg uiteindelijk een middel in de hand van de Heere mocht zijn geweest voor velen!

Gerrie Petersen

begrafenisverzorging
T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam en omstreken.
Opbaar mogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.
Geen crematies.
Dag en nacht bereikbaar.

Mazarilaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 460 05 09
Fax 010 - 435 75 12

T.h. omg. **Beekbergen** (Lieren) tot 6 pers. **Zomerh.** v.a.g.v. Bel gerust voor inf. Tel. 055-5062744

- Voor een waardige en stijlvolle verzorging van begravenissen, naar wens van de familie;
 - Geen crematies;
 - Opbaren met kistkoeling in het sterfhuis of in de voor u bekende aula's;
 - Dag en nacht bereikbaar en overal te bieden; ook voor de verzorging van de overledene door een gediplomeerde verpleegster.
- AL UW PERSOONLIJKE WENSEN WORDEN DOOR ONS IN ALLE RUST EN VERTROUWELIJK BEHARTIGD.

Begrafenisonderneming de Jongh

Kerkstraat 15a, 4181 AA Waardenburg
Tel. 0418-652039

Reepijzer 5
3371 JC Hardinxveld-Giessendam
Tel. 0184-611154

RST

Zorgverleners

KRAAMZORG

THUIZORG

RST Zorgverleners.
500 zorgverleners staan voor u klaar
Voor identiteit en kwaliteit.

Bel voor informatie over kraamzorg,
wijkzorg, gespecialiseerde
verzorging, verpleging,
(huishoudelijke) verzorging:
0342 - 42 23 24.
Of wordt zelf RST Zorgverlener!
Reageer op: 0342 - 40 54 65 of
info@rstzorg.nl.

Identiteit
Kwaliteit!

Tel (0342) 42 23 24

Burg. Kuntzelaan 27 a • Postbus 154
3770 AD Barneveld • Fax (0342) 42 25 50
www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl

IN LIEFDEVOLLE HERINNERING...

Uw gedachten over een uniek gedenkteken geven
wij gestalte in natuursteen. Vraag naar het
fotoboek met vele voorbeelden.

Grafgedenktekens

Zandee & de Kuijper

Goes: Ronde Ringbaan-West
Telefoon (0113) 216555

Middelburg: Arnesteinweg 40
Telefoon (0118) 612579

Zoetermeer: Argonstraat 66
Industrieterrin Lansinghage
Telefoon (079) 3615010

Email: info@grafgedenktekens.nl

De boekenkast thuis of in de bibliotheek nog niet aangevuld?? Doe het dan NU met het boek "Van Burger tot Veteraan"!!

Een waar verhaal over het Zeeuwse bataljon! Voor een groot deel mensen betrokken bij het verzet en in 1944 als O.V.W. er in militaire dienst gegaan, om ook ons land boven de rivieren te bevrijden.

Naast belevenissen uit die tijd, worden ook lotgevallen op hun zwerftocht door de verschillende landen van Europa en vooral het verblijf in Indië beschreven. Het boek telt 400 pagina's en bevat ongeveer 200 foto's. Prijs € 22,50 - ISBN 90-806342-4-7. Levering via de boekhandel of tel. 0113-351225.

TEXEL. Ruim gelegen 6-8 pers. bungalows, 3 sl.k., wasm. en 4-6 pers. stacaravans, 2 sl.k., douche. Bel voor de folder: 0222-318391.

Bungalowpark 'De Verrassing',
Bijenkorfweg 6, Oosterend.

Begrafenisverzorging Kina

Begravenissen in Capelle a/d IJssel
e.o. D.W. Schipper, tel. 010-458 31 12.
Wij verzorgen geen crematies.

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ Horssen bv

DORPSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavierskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

Pleegouders. Ouders voor even.

Wij nodigen u uit op een van
onze informatieavonden:
18 februari a.s. in Assen,
4 maart a.s. in Dordrecht of
19 maart a.s. in Amersfoort.

SGJ
Christelijke Jeugdzorg

Hebt u er wel eens over nagedacht?

Pleeggezin worden

Soms kunnen kinderen en jongeren wegens omstandigheden voor korte of langere tijd niet thuis wonen. Voor een aantal van hen wordt dan een pleeggezin gezocht. Het pleeggezin neemt de dagelijkse opvoeding van het kind (tijdelijk) over van de ouders van het kind.

Iets voor u?

De SGJ organiseert regelmatig informatieavonden voor mensen die overwegen een kind in hun gezin op te nemen. U kunt daaraan deelnemen! Neemt u dan contact op met het secretariaat Pleegzorg en vraag een informatiepakket aan. Onze medewerkers helpen u graag. Telefoon: 033 - 422 69 00

Stichting Gereformeerd Jeugd welzijn.

Puntenburgerlaan 91 Postbus 1564, 3800 BN Amersfoort Telefoon: 033 - 422 69 00 E-mail: info@sgj.nl Internet: www.sgj.nl

HERDENKINGS- BOEKEN

een mooi geschenk!

Watersnoodramp

15.85

'Ik zal wederbrengen' Ds. D.J. Budding

1 febr. 1953... Johannes blijft wonderlijk gespaard, maar zijn ouders verdrinken in de golven. Vele jaren later preekt hij tijdens een herdenkingsdienst over 'Ik zal wederbrengen uit de diepten der zee'. Hij weet niet dat zijn opa onder zijn gehoor zit die deze tekst vanaf de rampnacht op zijn hart gebonden kreeg.

Ds. D.J. Budding verwerkt autobiogr. elementen en past ervaringen. Veel gevraagd boek. (Bestelnr. 092, 265 pag.)

Bouwplatenset: 'Bouw je eigen pijlerdam'

Twee pijlers, schuiven, wegdek en autootje. Geschikt i.v.m. project watersnoodramp. Voor kinderen v.a. 10 jaar. Tijdelijk met gratis bouwpl. vuurtoren. (Bestelnr. 1006)

8.15

MKZ-crisis

'Geen rund in de stal'

Herdenkingsbundel over veenziektes (o.a. MKZ). Preken van ds. A. Hellenbroek, ds. B. Smijtegelt, ds. J. Baruëth, ds. C. Hogchem, ds. D.J. Budding en ds. C. Sonnevelt. Allen stonden stil bij nood van land en volk m.b.t. Gods oordelen in veenziektes. Met foto's uit rampebieden. (Bestelnr. 165, 163 pag.)

14.75

'Besmet gebied'

Ruben schrikt van de auto van de veearts op het erf, want er is MKZ uitgebroken in Engeland. Lees hoe spannend het voorjaar van 2001 is geweest! Bedoeld voor verwerking van ruimingen van gezond vee. Dit bijzonder mooie kinderboek van Ada Schouten-Verrips verscheen recent als feuilleton in het RD. (Bestelnr. 173, 92 pag.)

9.05

Jubileum-uitgaven

'Ziet de Bruidegom komt!'

We leven in een bange tijd, waarin de tekenen van de eindtijd de wederkomst van Christus voorspellen. N.a.v. 10-jarig bestaan SRB verscheen een herdenkingsbundel met lezingen over dit zo actuele onderwerp. Ds. A. Moerkerken, ds. W. Silfhout e.a. (Bestelnr. 130, 167 pag.)

14.00

'Leer ons bidden'

Bidden is de tere gemeenschap met de Heere zoeken. N.a.v. 5-jarig bestaan SRB verscheen een herdenkingsbundel met lezingen hierover. Ds. G.J. van Aalst, ds. P. Mulder e.a. (Bestelnr. 130, 167 pag.)

14.00

BESTELBON

Ja ik bestel (aantal en bestelnr. invullen)

..... ex.	Gewenste levering:
..... ex.	0 rechtstreeks of
..... ex.	0 via boekhandel
..... ex.	te

Naam:

Adres:

Pcode: W.plaats:

Bon franco sturen naar: Uitg. De Ramshoorn, Antw.nr. 860, 4460 WB GOES.

Bellen kan ook:

0113-230340.

Of faxen: 0113-218691

Uitgeverij
'de Ramshoorn'
GOES
www.ramshoorn.nl

Begrafenisonderneming

Voor uitvaartzorg in :

- ◆ Scherpenzeel
- ◆ Barneveld
- ◆ Veenendaal
- ◆ Kootwijkerbroek
- ◆ De Valk-Wekerom
- ◆ Amersfoort
- ◆ Renswoude
- ◆ Woudenberg

Geen crematies

Prinsenaan 30

3925 BM Scherpenzeel

Tel. 033 277 0555

CANADA BEZOEKERS.

Wij hebben twee bej. woningen te huur in het bej. teh. van de Ger. Gem. te Norwich, Ont.
Inl. tel 001-519-424-9949

Te huur in Zuna bij Rijssen

Luxe Vak. bungalows van alle gemakken voorzien. o.a. eigen wasmachine en magnetron. Prachtige omgeving voor de fiets en wandeltochten! en dichtbij viswater. Bel voor gratis folder of kijk op www.christelijkvakantie.nl
Vak. oord Holsappel.
Tel./Fax 0548-512790

Prachtige vaarvakanties en geheel verzorgde busreizen met eigen identiteit !!!

Reizen / Hotels / Pensies / Vakantiewoningen

Kreijkes Vakantie Idee

0548 - 514188 / www.kreijkes.nl

Voor info bel:
0416-692787
of
0184-630180

Reformatische Vereniging van Ongewild Kinderloze Echtparen

T.h. schone vak. woning, 5 pers. op rustige plaats in de **Alblasserwaard**.
Tel. 0184-691788

Voor een paar dagen of langer, gezelligheid en sfeer, **pension 'De Peel'**, gelegen in de mooie **Betuwe**, waar het gewoon goed is, Fam. Knuivers, Boveneindsestraat 14, 4041 EJ Kesteren, tel. 0488-481687

Attent

en Accuraat

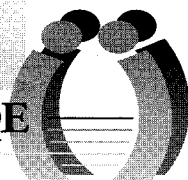
Helpende Handen is de Vereniging Gehandicaptenzorg van de Gereformeerde Gemeenten. Zij treedt voor mensen met een handicap en hun ouders op als onafhankelijke belangenorganisatie. Zij geeft informatie en advies, helpt zoeken naar passende zorg en behartigt belangen op individueel en collectief niveau.

Mede voor dat doel werkt **Helpende Handen** samen met andere ouderverenigingen in het verband van de **Federatie van Ouderverenigingen (FvO)**.

De vereniging biedt tevens handreikingen om vanuit de kerkelijke gemeenten pastorale en praktische zorg te bieden aan mensen met een handicap.

Postbus 404
3440 AK Woerden
Telefoon (0348) 489 970
Fax (0348) 483 305
E-mail: hh@cbgg.nl

**HELPE
HANDEN**

Passen deze woorden bij jou? Solliciteer dan naar de functie van

Directiesecretaresse (v/m) 28-36 uur.

Helpende Handen is een dynamische organisatie met veel relaties. Dat maakt het werk van de directiesecretaresse tot een boeiende baan. Een baan die anders is, want werken bij Helpende Handen is een combinatie van dienstbaar zijn aan de ander en van ontplooiing van je eigen talenten.

De directiesecretaresse geeft leiding aan de afdeling secretariaat en administratie. Zij voert een groot aantal werkzaamheden zelfstandig uit. Onder andere:

- correspondentie met relaties
- voorbereiden en notuleren van bestuursvergaderingen
- beheer van de directieagenda
- archief- en documentatiebeheer, inclusief personeelsdossiers
- stroomlijnen van de interne communicatie

Samen met de administratief medewerker beheert zij het geautomatiseerde systeem voor leden- en cliëntregistratie.

Als vooropleiding is minimaal HAVO vereist, bij voorkeur aangevuld met een opleiding voor secretaresse of managementassistente. Daarnaast is een aantal vaardigheden en eigenschappen belangrijk. Bijvoorbeeld: goede schriftelijke en mondelinge uitdrukkingsvaardigheid, organisatietalent hebben en flexibel en ondernemend zijn.

Het salaris is afhankelijk van leeftijd, opleiding en ervaring. Helpende Handen past de CAO Welzijn toe. Medewerkers bij Helpende Handen zijn bij voorkeur lid van de Gereformeerde Gemeenten.

Voor meer informatie over de vacature kun je contact opnemen met de heer L. Hubregtse, directeur. Telefonisch bereikbaar op 0348-489970 (kantoor) of 0348-498249 (privé). Sollicitatiebrieven kunnen tot 6 februari 2003 worden gericht aan het bestuur van Helpende Handen via het in deze advertentie vermelde adres.